

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS
Institutet för hälsa och välfärd
National Institute for Health and Welfare

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Terveys 2011
Hälsa
Health

Suun terveydenhuolto terveys- keskuksissa 2010

Munhälsovården vid hälsovård- centralerna 2010

Tarja Vainiola
+358 20 610 7430
tarja.vainiola@thl.fi

Satu Vainikka
+358 20 610 7370
satu.vainikka@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
PL 30 (Mannerheimintie 166, Helsinki)
00271 Helsinki
Puhelin: + 358 20 610 6000
www.thl.fi

Suun terveydenhuolto terveyskeskuksissa 2010

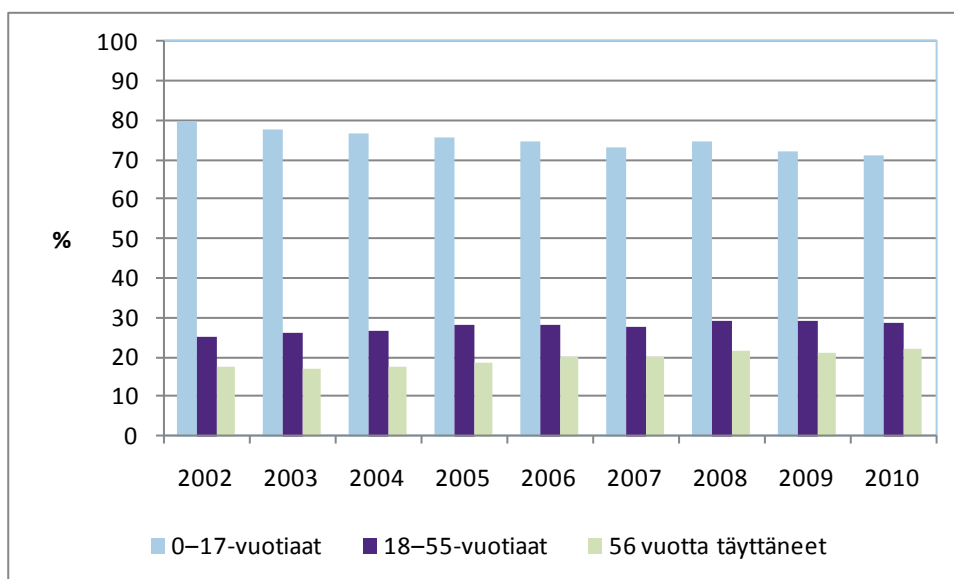
2.11.2011

Vuodesta 2002 lähtien suun terveydenhuollon käyntejä terveyskeskuksissa on vuosittain ollut noin 4,9 miljoonaa. Tarkasteltuna ajanjaksona hammaslääkärikäynnit ovat hieman laskeneet ja vastaavasti käynnit suuhygienistien ja hammashoitajien luona ovat lisääntyneet.

Suun terveydenhuollon ikäryhmittäisissä käynneissä 0–17- vuotiaiden käyntimäärät ovat vähentyneet ja vastaavasti vanhempien ikäryhmien kasvaneet (Kuvio 1). Kaikkiaan 1,9 miljoonaa suomalaista käytti suun terveydenhuollon palveluja vuonna 2010. Väestöön suhteutettuna eniten käyntejä oli Pohjois-Suomen aluehallintoviraston toimialueella ja vähiten Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueella.

Julkisten palveluiden lisäksi käytetään yksityistä hammashoitoa. Kelan tietojen mukaan vuonna 2010 yli miljoona suomalaista käytti yksityisiä hammaslääkäripalveluita. Hammashoitokäyntejä oli 2,5 miljoonaa. 18–55-vuotiaista 19 prosenttia ja 56 vuotta täyttäneistä 28 prosenttia sai vuonna 2010 Kelan maksamaa korvausta yksityisten hammaslääkäripalvelujen käytöstä. Osuudet olivat samalla tasolla kuin vuotta aiemmin.¹

Kuvio 1. Terveyskeskusten suun terveydenhuollon asiakkaiden osuus (%) ikäryhmän väestöstä 2002–2010

¹ Tilasto sairaanhoitokorvauksista, KELA
<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/240901083700TL>

Suun terveydenhuolto terveyskeskuksissa

Tilastoraportissa käsitellään suun terveydenhuollon palvelujen käyttöä terveyskeskuksissa koko maan ja aluehallintovirastojen (AVI) toimialueiden näkökulmasta. Sairaanhoidopiiri- ja kuntanäkökulmasta tietoja voi tarkastella lukumäärinä ja väestöön suhteutettuna [tilasto- ja indikaattoripankki SOTKAnetissä](#). Lisäksi tietoja voi tarkastella tietokantaraporteissa [käyntimäärinä](#) ja [asiakasmäärinä](#) suhteessa alueeseen tai palveluntuottajaan.

Tilastoraportissa esitetään suun terveydenhuollon käynti- ja asiakastiedot vuodesta 2002 alkaen, mistä lähtien ikäryhmittäin kerätyt tiedot ovat keskenään vertailukelpoisia. Vuoden 2002 alusta suun terveydenhuollon piiriin tulivat kaikki vuonna 1946 ja sen jälkeen syntyneet ja palvelun maksuttomuus rajattiin kaikille alle 18-vuotiaille. 1.12.2002 alkaen koko väestö on ollut julkisen hammashoidon piirissä.

Vuonna 2010 suun terveydenhuollon käyntejä terveyskeskuksissa oli noin 4,9 miljoonaa. Käyntimäärä on säilynyt vuodesta 2002 jokseenkin ennallaan lukumääräisesti ja väestöön suhteutettuna. Ammattiryhmittäisissä käynneissä on tapahtunut pientä muutosta, niin että hammaslääkärikäynnit ovat vähentyneet ja suuhygienistien ja hammashoitajien käynnit lisääntyneet. (Taulukko 1)

Taulukko 1. Suun terveydenhuollon käynnit terveyskeskuksissa ammattiryhmittäin 2002–2010

Vuosi	Hammas- lääkäri- käynnit	Suuhygie- nistin käynnit	Hammas- hoitajan käynnit	Yhteensä	Käynnit/ asukas	Hammaslää- kärikäynnit/ asukas	Muut ammatti- ryhmät käynnit/ asukas
2002	4 133 798	672 513	150 025	4 956 336	1,0	0,8	0,2
2003	4 045 298	703 293	145 036	4 893 627	0,9	0,8	0,2
2004	4 045 255	762 019	158 156	4 965 430	0,9	0,8	0,2
2005	3 982 623	812 941	166 211	4 961 775	0,9	0,8	0,2
2006	3 906 605	858 469	177 078	4 942 152	0,9	0,8	0,2
2007	3 899 370	908 467	173 227	4 981 064	0,9	0,8	0,2
2008	3 897 444	951 696	181 620	5 030 760	0,9	0,8	0,2
2009	3 838 394	953 806	186 360	4 978 560	0,9	0,8	0,2
2010	3 765 196	956 806	197 527	4 919 529	0,9	0,8	0,2

Suun terveydenhuollon asiakkaat

Noin 1,9 miljoonaa asiakasta käytti terveyskeskusten suun terveydenhuollon palveluja vuonna 2010. Vuoteen 2009 verrattuna asiakkaiden kokonaismäärässä ei juuri tapahtunut muutosta, huolimatta siitä, että 56 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus kasvoi. Käyntejä asiakasta kohden oli keskimäärin 2,6. (Taulukko 2)

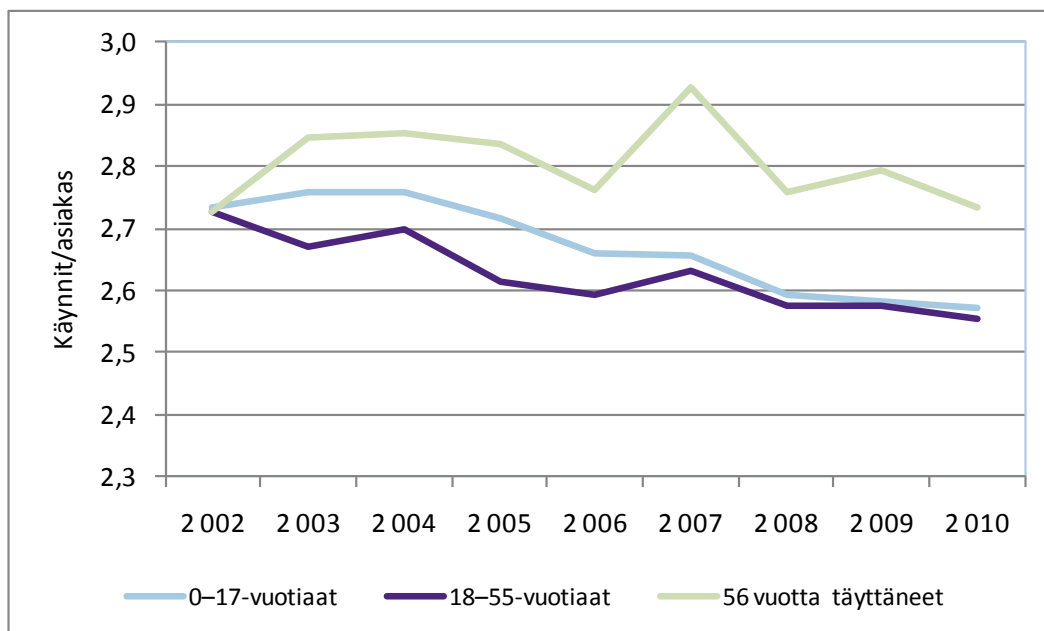
Taulukko 2. Terveyskeskusten suun terveydenhuollon asiakkaat vuonna 2010 ja asiakasmäärän muutos verrattuna vuoteen 2009

Ikäryhmä	Asiakkaat 2010	Käynnit/ asiakas	Asiakasmäärän muutos (%) 2010-2009
0-17-vuotiaat	773 376	2,6	-1,7
18-55-vuotiaat	760 929	2,6	-1,8
56 vuotta täyttäneet	360 719	2,7	5,5
18 vuotta täyttäneet yht.	1 121 648	2,6	0,5
Yhteensä	1 895 024	2,6	-0,4

Terveyskeskusten suun terveydenhuollon asiakkaiden osuus väestöstä on suurin 0–17 -vuotiaiden ikäryhmässä. Hieman vajaa kolme neljästä 0–17-vuotiaasta oli julkisen suun terveydenhuollon asiakkaana, joskin väestöosuus on 2000-luvulla ollut aleneva. Vaikka 56 vuotta täyttäneiden asiakkaiden määrä on kasvanut, niin muutosta väestöosuudessa ei juuri ole tapahtunut. Noin joka viides 56 vuotta täyttänyt oli julkisen suun terveydenhuollon palvelujen asiakkaana vuonna 2010. (Kuvio 1.)

Suun terveydenhuollon asiakkaista 56 vuotta täyttäneiden asiakaskohtainen käyntimäärä on hieman kasvanut 2000-luvulla. Vastaavana ajankohtana muiden ikäryhmien asiakaskohtainen käyntimäärä on vähentynyt. Vaihtelu 2000-luvulla on kuitenkin ollut pientä (kuvio 2).

Kuvio 2. Terveyskeskusten suun terveydenhuollon käynnit asiakasta kohden vuosina 2002–2010

Suun terveydenhuollon asiakkaat aluehallintovirastojen toimialueittain

Keskimäärin 35,3 % väestöstä oli terveystieteiden suun terveydenhuollon asiakkaana vuonna 2010. Asiakkaiden osuus väestöstä oli suurin Pohjois-Suomen ja Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastojen (AVI) toimialueilla ja alhaisin Etelä-Suomen AVI:n toimialueella. Tuhatta asukasta kohden terveystieteiden suun terveydenhuollon asiakasmäärä oli kasvanut vain Lapin aluehallintoviraston toimialueella. Suurin asiakasmäärän väheneminen tuhatta asukasta kohden tapahtui Etelä-Suomen AVI:n toimialueella. (Taulukko 3)

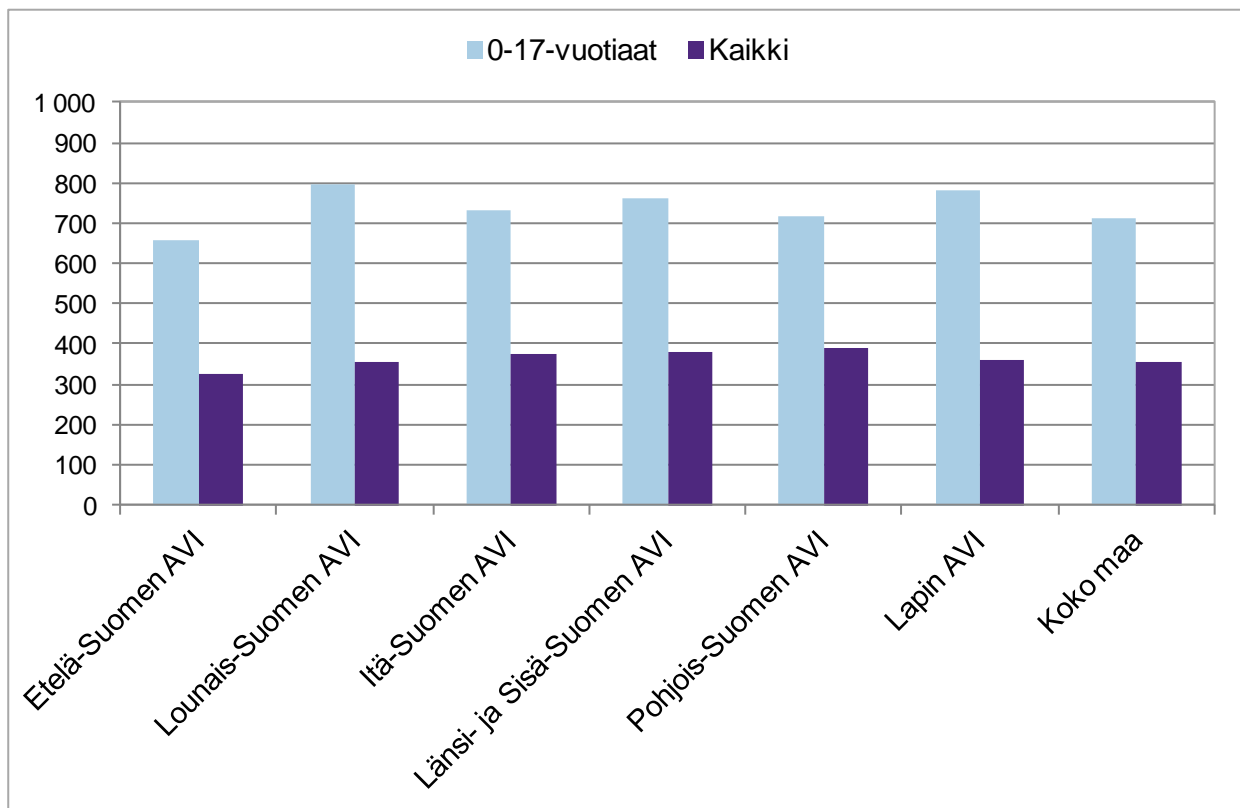
Taulukko 3. Terveystieteiden suun terveydenhuollon asiakkaat lukumäärinä ja 1000 asukasta kohden vuonna 2010 ja asiakasmäärän muutos verrattuna vuoteen 2009 AVI:en² toimialueittain

AVI	Asiakkaat		Asiakkaat/1000 asukasta		
	0-17-vuotiaat 2010	Yhteensä 2010	0-17-vuotiaat 2010	Yhteensä 2010	Muutos (%) 2009–2010
Etelä-Suomi	294 794	726 869	659	327	-1,2
Lounais-Suomi	105 825	245 969	798	355	-0,7
Itä-Suomi	76 916	211 857	732	373	-0,8
Länsi- ja Sisä-Suomi	187 829	458 319	764	382	-0,5
Pohjois-Suomi	80 393	186 213	714	390	-0,9
Lappi	27 619	65 797	781	359	0,5
Koko maa	773 376	1 895 024	713	353	-0,9

Keskimäärin seitsemän kymmenestä 0–17-vuotiaasta käytti terveystieteiden suun terveydenhuollon palveluja vuonna 2010. Tämän ikäryhmän asiakkaiden osuus väestöstä oli suurin Lounais-Suomen AVI:n toimialueella ja pienin Etelä-Suomen AVI:n toimialueella. Kokonaisuutena AVI:n välillä suun terveydenhuollon palvelujen kattavuuden erot ovat pieniä. (Kuvio 3)

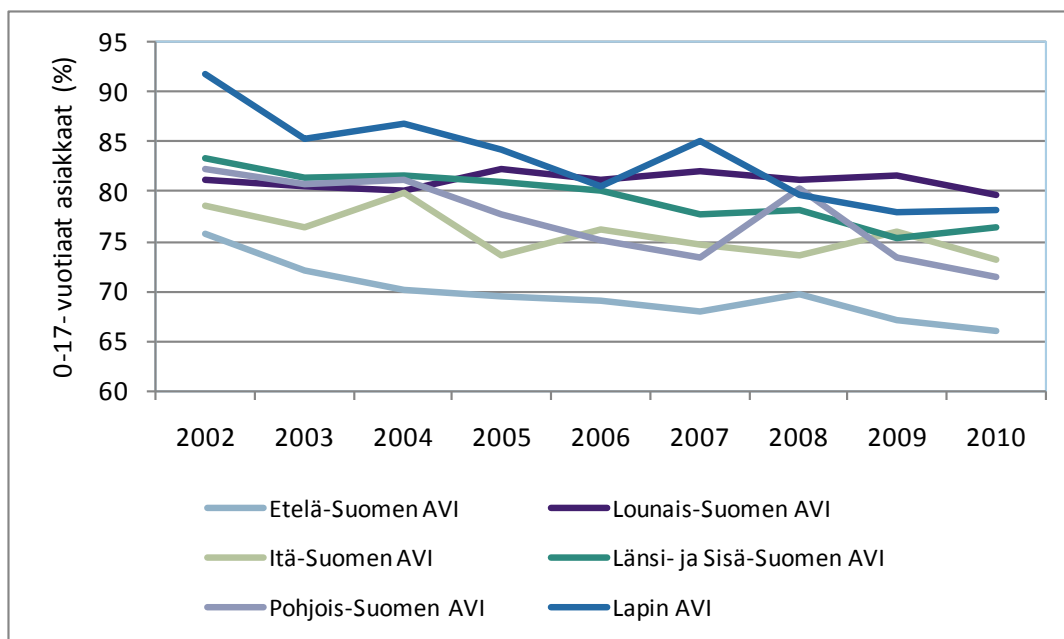
² Aluehallintovirastojen alueet on muodostettu vuoden 2010 kuntajaon mukaan.

Kuvio 3. Suun terveydenhuollon asiakkaat/1000 asukasta AVI:en toimialueittain vuonna 2010

Terveyskeskusten suun terveydenhuollon asiakkaiden osuus (%) 0–17-vuotiaiden ikäryhmästä on pienentynyt eniten Lapin AVI:n toimialueella, jossa kattavuus on laskenut 14 %. Etelä-Suomen AVI:n toimialueella kattavuus on ollut alhaisin koko 2000-luvun ja alentunut edelleen vuosikymmenen loppua kohden. Lounais-Suomen AVI:n toimialueella kattavuus on ollut noin 80 % koko 2000-luvun. (Kuvio 4)

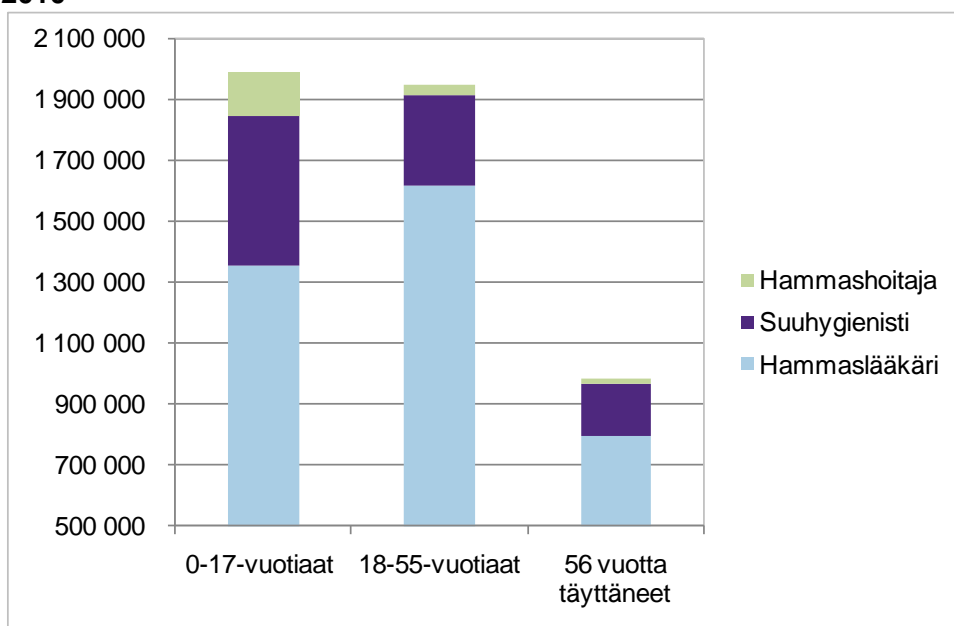
Kuvio 4. Terveyskeskusten suun terveydenhuollon asiakkaiden osuus (%) 0–17-vuotiaiden ikäryhmästä AVI:en³ toimialueittain vuosina 2002–2010

Suun terveydenhuollon käynnit

Suun terveydenhuollon käyntimäärä terveyskeskuksissa on säilynyt jokseenkin muuttumattomana vuodesta 2002. Suurin osa käynneistä (77 %) tehtiin hammaslääkärille. Eniten hammaslääkärikäyntejä kohdistui 18–55-vuotiaille ja suuhygienistien ja hammashoitajien käyntejä 0–17-vuotiaille. Kaikkiaan suun terveydenhuollon käyntejä kohdistui eniten 0–17 vuotiaille, lähes kaksi miljoonaa käyntiä. (Kuvio 5).

Kuvio 5. Terveyskeskusten suun terveydenhuollon käynnit ammatti- ja ikäryhmittäin vuonna 2010

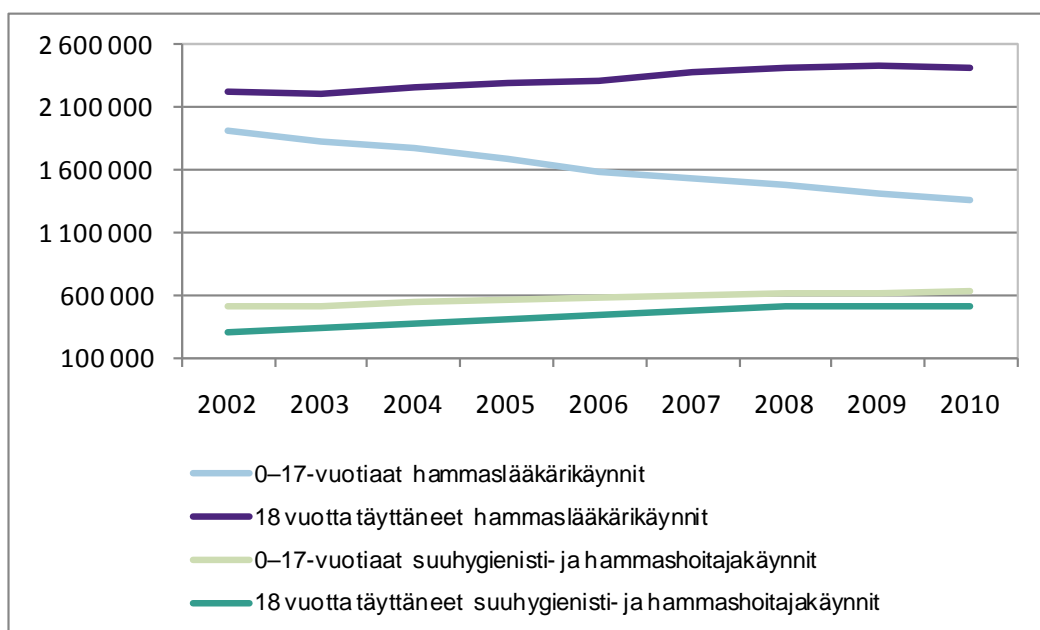
Vuoteen 2009 verrattuna vuonna 2010 hammaslääkärikäynnit lisääntyivät 56 vuotiailla ja sitä vanhemmilla, mutta kokonaisuutena hammaslääkärikäyntien määrä pieneni. 18–55 vuotiaiden ikäryhmässä hammaslääkärikäyntien lisäksi vähenivät myös suuhygienistien käynnit. Kokonaisuutena suuhygienistien ja hammashoitajien käynnit kuitenkin lisääntyivät. (Taulukko 4).

Taulukko 4. Terveyskeskusten suun terveydenhuollon käynnit ammatti- ja ikäryhmittäin vuonna 2010 ja muutos 2009–2010

Ikäryhmä	Hammas- lääkäri	Muutos 2009-2010	Suuhygi- enisti	Muutos 2009-2010	Hammas- hoitaja	Muutos 2009-2010
0-17-vuotiaat	1 352 813	-52 235	492 008	1 226	143 996	9 672
18-55-vuotiaat	1 614 168	-47 833	296 012	-2 037	34 816	1 104
56 vuotta täyttäneet	798 215	26 870	168 786	3 811	18 715	391
18 vuotta täyttäneet	2 412 383	-20 963	464 798	1 774	53 531	1 495
Yhteensä	3 765 196	-73 198	956 806	3 000	197 527	11 167

Ikä- ja ammattiryhmittäin tarkasteltuna suurin muutos vuosina 2002–2010 on ollut 0–17-vuotiaiden hammaslääkärikäyntien väheneminen. Suuhygienistien ja hammashoitajien käyntimäärät ovat vuodesta 2002 hiukan kasvaneet, kuitenkin suun terveydenhuollon käynneistä pääosa kohdistuu hammaslääkäreille. Vuonna 2010 suun terveydenhuollon käyntimäärä oli alle 40 000 käyntiä vähemmän kuin vuonna 2002. (Kuvio 7).

Kuvio 7. Terveyskeskusten suun terveydenhuollon hammaslääkärien ja muun ammattihenkilökunnan käynnit ikäryhmittäin 2002–2010

Suun terveydenhuollon käynnit aluehallintovirastojen toimialueittain

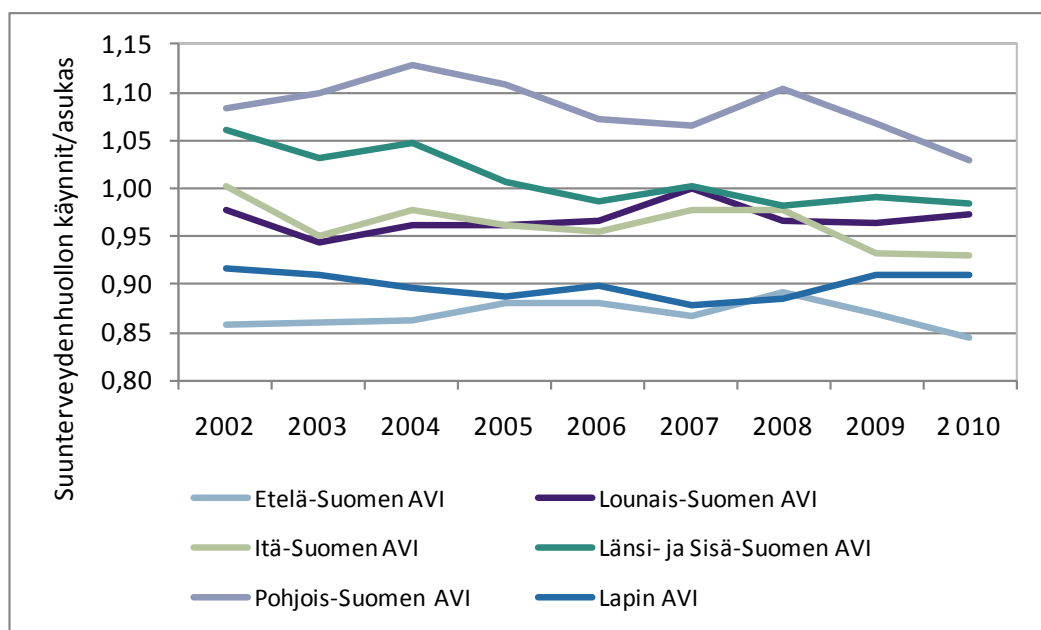
Vuoteen 2009 verrattuna terveyskeskusten suun terveydenhuollon käyntimäärät ovat kaikkien AVI:n³ toimialueilla säilyneet jokseenkin ennallaan. Väestöön suhteutettuna eniten terveyskeskusten suun terveydenhuollon palveluja käytettiin Pohjois-Suomen AVI:n toimialueella ja vähiten Etelä-Suomen AVI:n toimialueella. 0–17 vuotiaiden ikäryhmässä käyntejä oli eniten Lounais-Suomen AVI:n toimialueella, jossa käynnit kaikkiaan olivat hieman lisääntyneet verrattuna vuoteen 2009. (Taulukko 5).

Taulukko 5. Terveyskeskusten suun terveydenhuollon käynnit AVI:en toimialueittain vuosina 2009 ja 2010

AVI	Käynnit yhteensä			Käynnit/1 000 asukasta		
	0–17-vuotiaat 2010	Yhteensä 2010	Yhteensä 2009	0–17-vuotiaat 2010	Yhteensä 2010	Muutos (%) 2009–2010
Etelä-Suomi	744 627	1 876 557	1 922 739	1 666	844	-3,1
Lounais-Suomi	277 002	673 856	665 737	2 088	973	0,9
Itä-Suomi	194 425	528 186	530 513	1 849	929	-0,2
Länsi- ja Sisä-Suomi	489 030	1 182 536	1 185 347	1 989	984	-0,7
Pohjois-Suomi	215 669	491 429	506 940	1 917	1 030	-3,5
Lappi	68 064	166 965	167 284	1 924	910	0,0
Koko maa	1 988 817	4 919 529	4 978 560	1 834	915	-1,6

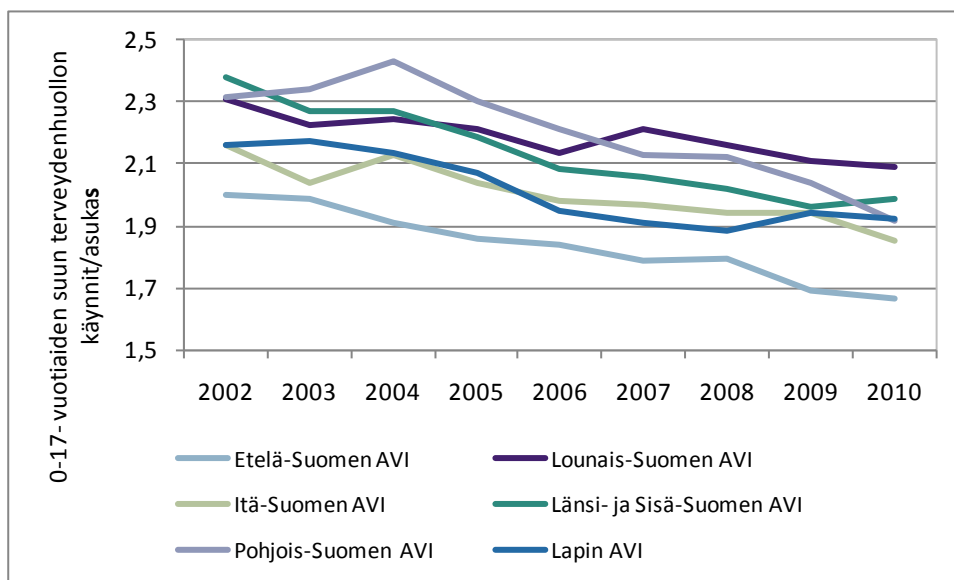
Vuosina 2002–2010 eniten terveyskeskusten suun terveydenhuollon käyntejä asukasta kohden oli Pohjois-Suomen AVI:n toimialueella ja vähiten Etelä-Suomen AVI:n toimialueella. Vain Pohjois-Suomen AVI:n toimialueella on enemmän kuin yksi käynti asukasta kohden. (Kuvio 8).

Kuvio 8. Terveyskeskusten suun terveydenhuollon käynnit asukasta kohden vuosina 2002–2010 AVI:en³ toimialueittain

Vuodesta 2002 0–17-vuotiaiden suun terveydenhuollon käynnit terveystieteiden tutkimuskeskuksessa asukasta kohden on vähentynyt kaikkien AVI:n toimialueilla. Vähiten käyntejä oli Etelä-Suomen AVI:n toimialueella (1,7) ja eniten Lounais-Suomen AVI:n toimialueella (2,1) (Kuvio 9).

Kuvio 9. Terveystieteiden tutkimuskeskusten suun terveydenhuollon 0–17-vuotiaiden käynnit asukasta kohden vuosina 2002–2010 AVI:n toimialueittain

Lukumääräisesti eniten terveystieteiden tutkimuskeskusten hammaslääkärikäyntejä oli Etelä-Suomen AVI:n toimialueella, runsaat 1,4 miljoonaa käyntiä. Asukaslukuun suhteutettuna kaikissa ikäryhmissä eniten hammaslääkärikäyntejä oli Pohjois-Suomen AVI:n toimialueella ja vähiten Etelä-Suomen AVI:n toimialueella. (Taulukko 6).

Taulukko 6. Terveystieteiden tutkimuskeskusten hammaslääkärikäynnit AVI:n toimialueittain vuosina 2009–2010

AVI	Käynnit			Käynnit/1000 asukasta		
	0–17-vuotiaat 2010	Yhteensä 2010	Yhteensä 2009	0–17-vuotiaat 2010	Yhteensä 2010	Muutos (%) 2009–2010
Etelä-Suomi	498 053	1 418 078	1 470 013	1 114	637	-4,2
Lounais-Suomi	187 623	508 002	500 014	1 414	734	1,3
Itä-Suomi	121 738	391 898	402 122	1 158	689	-2,3
Länsi- ja Sisä-Suomi	334 533	903 519	916 461	1 360	752	-1,9
Pohjois-Suomi	160 821	406 832	413 366	1 429	853	-2,1
Lappi	50 045	136 867	136 418	1 415	746	0,5
Koko maa	1 352 813	3 765 196	3 838 394	1 248	700	-2,3

Verrattuna vuoteen 2009 vuonna 2010 suuhygienistien ja hammashuoltajien käyntimäärät vähenivät selvästi Pohjois-Suomen ja Länsi ja Sisä-Suomen AVI:n toimialueilla, tästä huolimatta

koko maan näkökulmasta käyntimäärät kasvoivat. Tuhatta asukasta kohden suuhygienistien ja hammashuoltajien käynnit kasvoivat eniten Itä-Suomen AVI:n toimialueella, jossa myös käyntejä tuhatta asukasta kohden oli eniten. Asukasmäärään suhteutettuna vähiten suuhygienistien ja hammashuoltajien käyntejä oli Pohjois-Suomen AVI:n toimialueella. (Taulukko 7)

Taulukko 7. Terveyskeskusten suuhygienistien ja hammashoitajien käynnit AVI:en³ toimialueittain vuosina 2009–2010

AVI	Yhteensä			Käynnit/1000 asukasta		
	0-17-vuotiaat 2010	Yhteensä 2010	Yhteensä 2009	0-17-vuotiaat 2010	Yhteensä 2010	Muutos (%) 2009– 2010
Etelä-Suomen AVI	246 574	458 479	452 726	552	206	0,6
Lounais-Suomen AVI	89 379	165 854	165 723	674	240	-0,2
Itä-Suomen AVI	72 687	136 288	128 391	691	240	6,4
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	154 497	279 017	268 886	628	232	3,3
Pohjois-Suomen AVI	54 848	84 597	93 574	487	177	-10,0
Lapin AVI	18 019	30 098	30 866	509	164	-2,4
Koko maa	636 004	1 154 333	1 140 166	587	215	0,8

Keskimäärin 23,5 prosenttia suun terveydenhuollon käynneistä toteutui suuhygienistin tai hammashoitajan käynteinä. Koko maassa suurin osa suuhygienistien ja hammashoitajien käynneistä kohdistui 0–17 vuotiaille ja pienin osuus 56 vuotta täyttäneille. Kaikkiaan Pohjois-Suomen AVI:n toimialueella suuhygienistien ja hammashoitajien käyntien osuus oli pienin (17,2 %) suun terveydenhuollon käynneistä ja verrattuna vuoteen 2009 käynnit vähenivät edelleen. Eniten suuhygienistien ja hammashoitajien käyntejä kaikissa ikäryhmissä oli Itä-Suomen AVI:n toimialueella. (Taulukko 7)

Taulukko 7. Suuhygienisti- ja hammashoitajakäyntien osuus (%) kaikista terveyskeskusten suun terveydenhuollon käynneistä AVI:en toimialueittain vuosina 2009–2010

AVI	2010				2009
	0-17-vuotiaat	18-55-vuotiaat	56 vuotta täyttäneet	Yhteensä	Yhteensä
Etelä-Suomen AVI	13,1	7,3	4,0	24,4	23,5
Lounais-Suomen AVI	13,3	6,9	4,4	24,6	24,9
Itä-Suomen AVI	13,8	7,5	4,6	25,8	24,2
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	13,1	6,7	3,8	23,6	22,7
Pohjois-Suomen AVI	11,2	4,2	1,9	17,2	18,5
Lapin AVI	10,8	4,8	2,4	18,0	18,5
Koko maa	12,9	6,7	3,8	23,5	22,9

Käsitteet ja määritelmät

Suun terveydenhuollon käynti = Käynti hammaslääkärin, suuhygienistin ja hammashoitajan luona. Suun terveydenhuollon käynnit tilastoidaan ikäryhmittäin 0–17-vuotiaisiin, 18–55-vuotiaisiin ja 56 vuotta täyttäneisiin asiakkaan kulloisenkin iän mukaan.

Asiakas = suun terveydenhuollon palveluja käyttänyt henkilö

Suuhygienisti = hammashuoltajan ja suuhygienistin ammattiryhmästä käytetään yhteneväisesti nimitystä suuhygienisti.

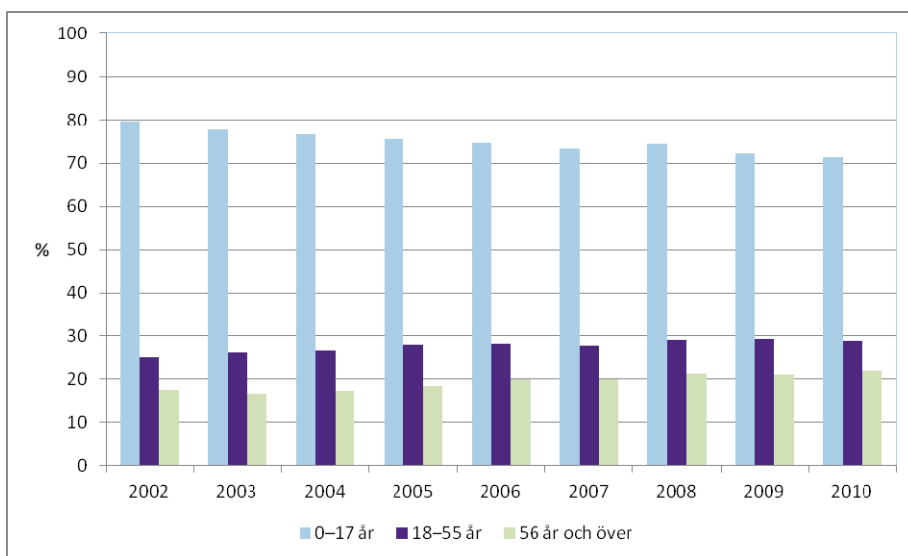
Munhälsovården vid hälsovårdscentralerna 2010

Alltsedan år 2002 har cirka 4,9 miljoner besök per år registrerats inom munhälsovården vid hälsovårdscentralerna. Under den redovisade perioden har tandläkarbesöken minskat något, medan besöken hos munhygienister och tandskötare har ökat.

Betraktat per åldersgrupp har antalet munhälsovårdsbesök bland 0–17-åringarna minskat, medan antalet besök inom de äldre åldersgrupperna har ökat (diagram 1). Sammanlagt utnyttjade cirka 1,9 miljoner finländare munhälsovårdstjänster år 2010. I förhållande till befolkningen gjordes flest besök inom Norra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde och minst besök inom Södra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde.

Utöver offentliga tjänster anlitas även privata tandvårdstjänster. Enligt FPA:s uppgifter utnyttjade över en miljon finländare privata tandläkartjänster år 2010. Antalet tandvårdsbesök uppgick till 2,5 miljoner. År 2010 fick 19 procent av personerna i åldern 18–55 år och 28 procent av dem som fyllt 56 år ersättning från FPA för utnyttjandet av privata tandläkartjänster. Andelarna ligger på samma nivå som året innan.¹

Diagram 1. Munhälsovårdsklienter vid hälsovårdscentralerna och deras procentuella andel av befolkningen i samma ålder 2002–2010

¹ Statistik över sjukvårdsersättningar, FPA

<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/240901083700TL>

Munhälsovården vid hälsovårdscentralerna

I denna statistikrapport behandlas utnyttjandet av hälsovårdscentralernas munhälsovårdstjänster i hela landet och inom regionförvaltningsverkens verksamhetsområden. Uppgifter om enskilda sjukvårdsdistrikt och kommuner kan granskas enligt antal och i förhållande till befolkningen i [statistik- och indikatorbanken SOTKANet](#). Dessutom kan uppgifterna studeras i databasrapporter enligt [antal besök](#) och [antal klienter](#) i förhållande till en viss region eller serviceproducent.

I statistikrapporten presenteras uppgifter om besök och klienter inom munhälsovården sedan år 2002. Från och med detta år är de uppgifter som insamlats per åldersgrupp sinsemellan jämförbara. I början av år 2002 började munhälsovården gälla alla som är födda år 1946 och senare, och samtidigt begränsades den avgiftsfria servicen till alla finländare under 18 år. Från och med 1.12.2002 har hela befolkningen omfattats av den offentliga tandvården.

År 2010 registrerades cirka 4,9 miljoner munhälsovårdsbesök vid hälsovårdscentralerna. Både kvantitativt sett och i förhållande till befolkningen har antalet besök varit så gott som oförändrat sedan år 2002. Besöken per yrkesgrupp har förändrats något i och med att tandläkarbesöken har minskat och besöken hos munhygienister och tandskötare har ökat. (Tabell 1).

Tabell 1. Antal munhälsovårdsbesök vid hälsovårdscentralerna per yrkesgrupp 2002–2010

År	Besök hos tandläkare	Besök hos munhygienist	Besök hos tandskötare	Sammanlagt	Besök/ invånare	Tandläkar besök/ invånare	Besök hos övriga yrkesgrupper/ invånare
2002	4 133 798	672 513	150 025	4 956 336	1,0	0,8	0,2
2003	4 045 298	703 293	145 036	4 893 627	0,9	0,8	0,2
2004	4 045 255	762 019	158 156	4 965 430	0,9	0,8	0,2
2005	3 982 623	812 941	166 211	4 961 775	0,9	0,8	0,2
2006	3 906 605	858 469	177 078	4 942 152	0,9	0,8	0,2
2007	3 899 370	908 467	173 227	4 981 064	0,9	0,8	0,2
2008	3 897 444	951 696	181 620	5 030 760	0,9	0,8	0,2
2009	3 838 394	953 806	186 360	4 978 560	0,9	0,8	0,2
2010	3 765 196	956 806	197 527	4 919 529	0,9	0,8	0,2

Klienter inom munhälsovården

År 2010 utnyttjade cirka 1,9 miljoner klienter hälsovårdscentralernas munhälsovårdstjänster. Jämfört med år 2009 förändrades det sammanlagda antalet klienter knappt alls även om andelen klienter som fyllt 56 år ökade. Antalet besök per klient var i genomsnitt 2,6. (Tabell 2).

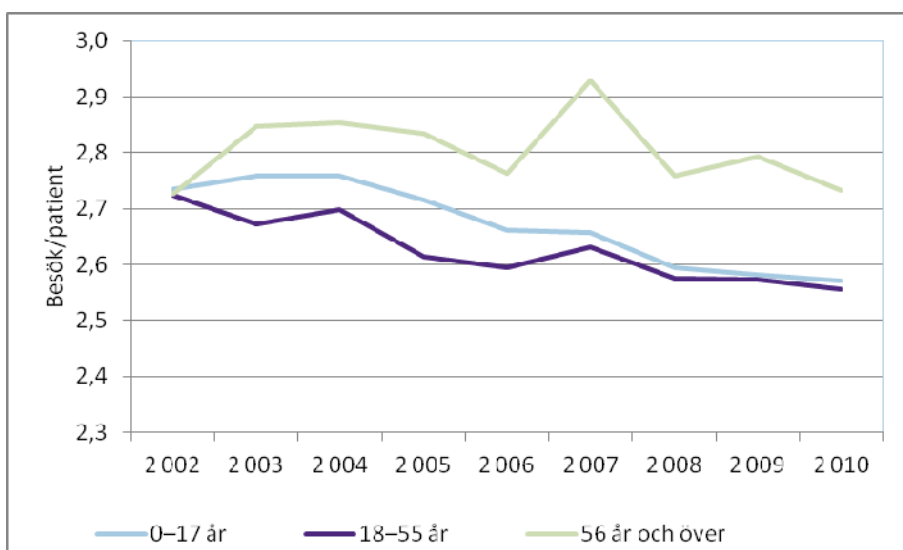
Tabell 2. Klienter inom munhälsovården vid hälsovårdscentralerna år 2010 och förändringen av antal klienter jämfört med år 2009

Åldersgrupp	Klienter 2010	Besök/ klient	Förändring av antal klienter (%) 2010–2009
0–17-åringar	773 376	2,6	-1,7
18–55-åringar	760 929	2,6	-1,8
Klienter som fyllt 56 år	360 719	2,7	5,5
Klienter som fyllt 18 år, sammanlagt	1 121 648	2,6	0,5
Sammanlagt	1 895 024	2,6	-0,4

Andelen munhälsovårdsklienter vid hälsovårdscentralerna av hela befolkningen är störst i åldersgruppen 0–17 år. Knappa tre av fyra personer i åldern 0–17 år var klient inom den offentliga munhälsovården, även om denna befolkningsandel har minskat under 2000-talet. Trots att antalet klienter som fyllt 56 år har ökat har befolkningsandelen knappt förändrats alls. Ungefär var femte som fyllt 56 år utnyttjade den offentliga munhälsovården år 2010. (Diagram 1.)

Antalet besök per klient bland de munhälsovårdsklienter som fyllt 56 år har ökat något under 2000-talet. Under motsvarande period har antalet besök per klient inom de övriga åldersgrupperna minskat. Variationen under 2000-talet har dock varit liten (diagram 2).

Diagram 2. Antal munhälsovårdsbesök/klient vid hälsovårdscentralerna åren 2002–2010

Munhälsovårdsklienter enligt regionförvaltningsverkens verksamhetsområden

År 2010 var i genomsnitt 35,3 procent av befolkningen klienter inom munhälsovården vid hälsovårdscentralerna. Andelen klienter av befolkningen var störst inom Norra Finlands samt Västra och Inre Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområden och lägst inom Södra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde. Per tusen invånare hade antalet munhälsovårdsklienter vid hälsovårdscentralerna ökat endast inom Lapplands regionförvaltningsverks verksamhetsområde. Mest hade antalet klienter per tusen invånare minskat inom Södra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde. (Tabell 3.)

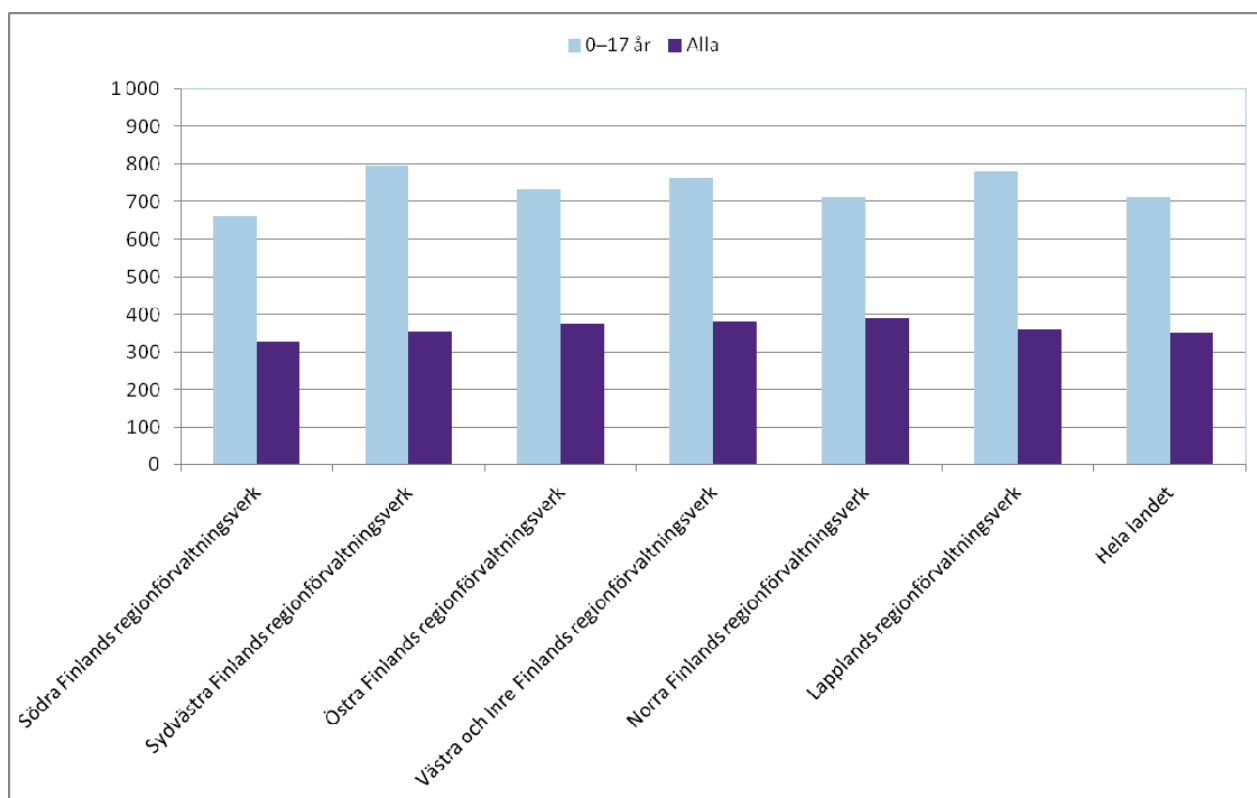
Tabell 3. Munhälsovårdsklienterna vid hälsovårdscentralerna betraktat enligt antal och per 1 000 invånare år 2010 och förändringen av antal klienter jämfört med år 2009 enligt regionförvaltningsverkens² verksamhetsområden

Regionförvaltningsverk	Klienter		Klienter/1 000 invånare		
	0–17- åringar 2010	Sammanlagt 2010	0–17- åringar 2010	Sammanlagt 2010	Förändring (%) 2009–2010
Södra Finland	294 794	726 869	659	327	-1,2
Sydvästra Finland	105 825	245 969	798	355	-0,7
Östra Finland	76 916	211 857	732	373	-0,8
Västra och Inre Finland	187 829	458 319	764	382	-0,5
Norra Finland	80 393	186 213	714	390	-0,9
Lappland	27 619	65 797	781	359	0,5
Hela landet	773 376	1 895 024	713	353	-0,9

I snitt utnyttjade sju av tio klienter i åldern 0–17 år munhälsovårdstjänsterna vid hälsovårdscentralerna år 2010. Andelen klienter av befolkningen i denna åldersgrupp var störst inom Sydvästra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde och minst inom Södra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde. I sin helhet är skillnaderna mellan regionförvaltningsverken små när det gäller munhälsovårdstjänsternas täckningsgrad. (Diagram 3).

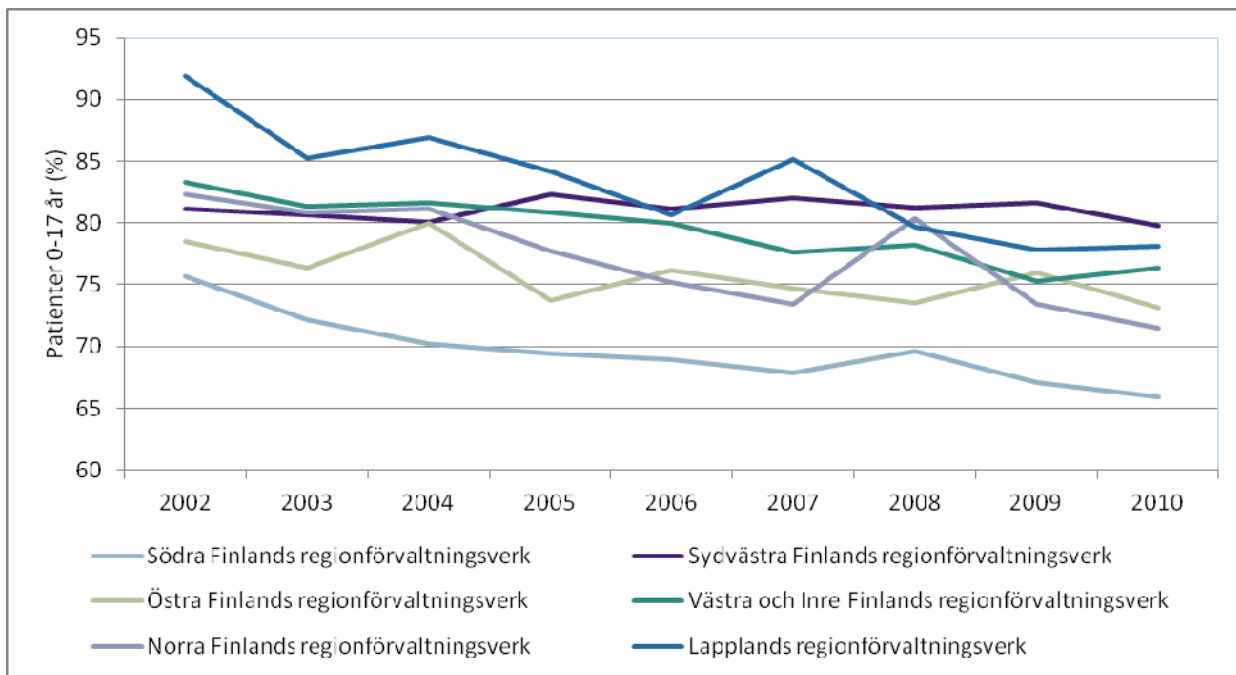
² Regionförvaltningsverkens områden har bildats enligt kommunfördelningen år 2010.

Diagram 3. Munhälsovårdsklienter/1 000 invånare enligt regionförvaltningsverkens verksamhetsområden år 2010

Den procentuella andelen munhälsovårdsklienter vid hälsovårdscentralerna bland klienterna i åldern 0–17 år har minskat mest inom Lapplands regionförvaltningsverks verksamhetsområde, där täckningsgraden har sjunkit med 14 procent. Södra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde har haft den lägsta täckningsgraden under hela 2000-talet och den har minskat ytterligare mot slutet av årtiondet. Inom Sydvästra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde har täckningsgraden varit cirka 80 procent under hela 2000-talet. (Diagram 4).

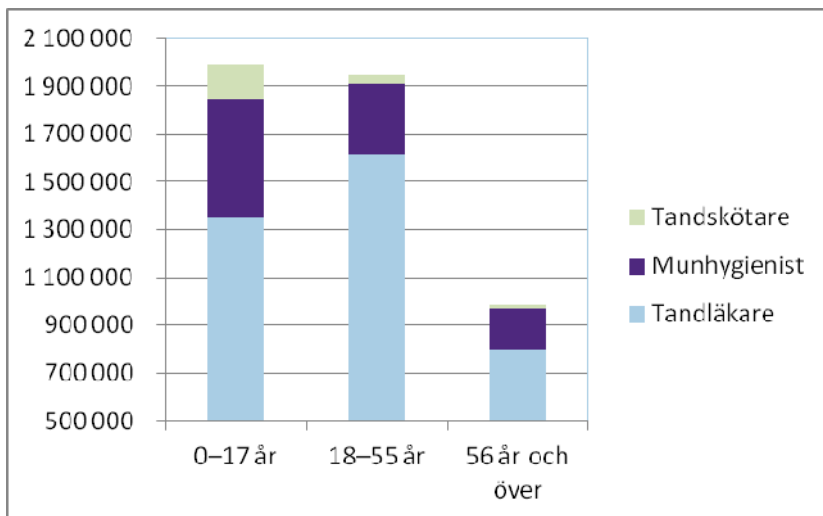
Diagram 4. Munhälsovårdsklienter vid hälsovårdscentralerna och deras procentuella andel av befolkningen i åldern 0–17 år enligt regionförvaltningsverkens² verksamhetsområden 2002–2010

Munhälsovårdsbesök

Antalet besök inom munhälsovården vid hälsovårdscentralerna har varit så gott som oförändrat sedan år 2002. Största delen av besöken (77 %) skedde hos tandläkare. Antalet tandläkarbesök var störst i åldersgruppen 18–55 år, medan det största antalet besök hos munhygienister och tandskötare registrerades i åldersgruppen 0–17 år. Sammanlagt gjordes flest munhälsovårdsbesök bland 0–17-åringarna, närmare bestämt knappt två miljoner besök. (Diagram 5.)

Diagram 5. Munhälsovårdsbesök vid hälsovårdscentralerna per yrkesgrupp och åldersgrupp år 2010

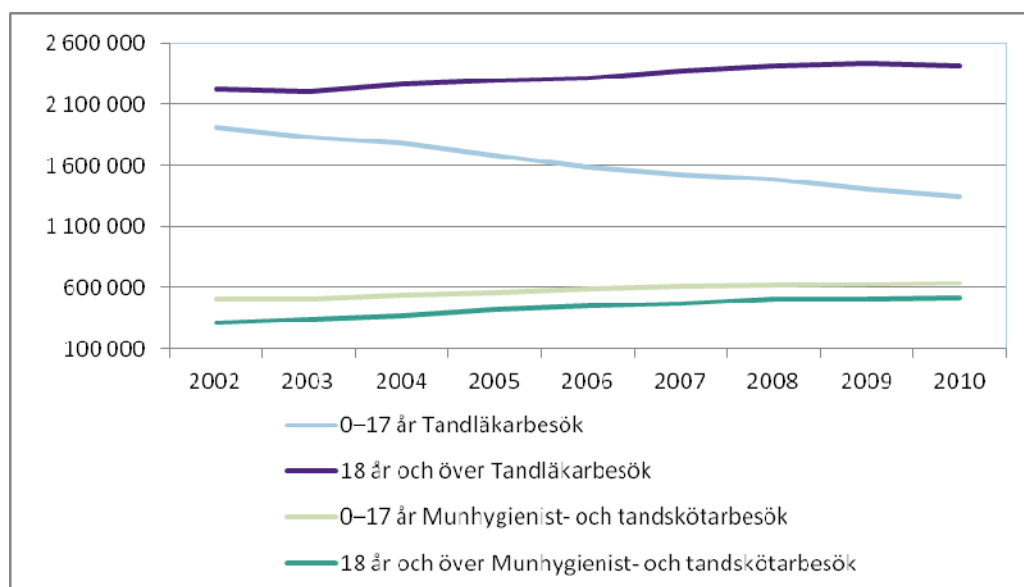
Jämfört med år 2009 ökade antalet tandläkarbesök under statistikåret bland dem som fyllt 56 år, medan det sammanlagda antalet tandläkarbesök minskade. I åldersgruppen 18–55 år minskade förutom tandläkarbesöken även besöken hos munhygienister. Sammanlagt ökade dock besöken hos munhygienister och tandskötare. (Tabell 4.)

Tabell 4. Munhälsovårdsbesöken vid hälsovårdscentralerna per yrkesgrupp och åldersgrupp år 2010 och förändringen 2009–2010

Åldersgrupp	Tandläkare	Förändring 2009–2010	Munhygienist	Förändring 2009–2010	Tandskötare	Förändring 2009–2010
0–17-åringar	1 352 813	-52 235	492 008	1 226	143 996	9 672
18–55-åringar	1 614 168	-47 833	296 012	-2 037	34 816	1 104
Klienter som fyllt 56 år	798 215	26 870	168 786	3 811	18 715	391
Klienter som fyllt 18 år	2 412 383	-20 963	464 798	1 774	53 531	1 495
Sammanlagt	3 765 196	-73 198	956 806	3 000	197 527	11 167

Granskat enligt ålders- och yrkesgrupper är den största förändringen under åren 2002–2010 att antalet tandläkarbesök bland 0–17-åringarna minskat. Antalet besök hos munhygienister och tandskötare har ökat något sedan 2002, även om majoriteten av munhälsovårdsbesöken fortfarande sker hos tandläkare. År 2010 gjordes under 40 000 färre munhälsovårdsbesök än år 2002. (Diagram 7.)

Diagram 7. Besök hos tandläkare och annan yrkespersonal inom munhälsovården vid hälsovårdscentralerna per åldersgrupp 2002–2010

Munhälsovårdsbesök enligt regionförvaltningsverkens verksamhetsområden

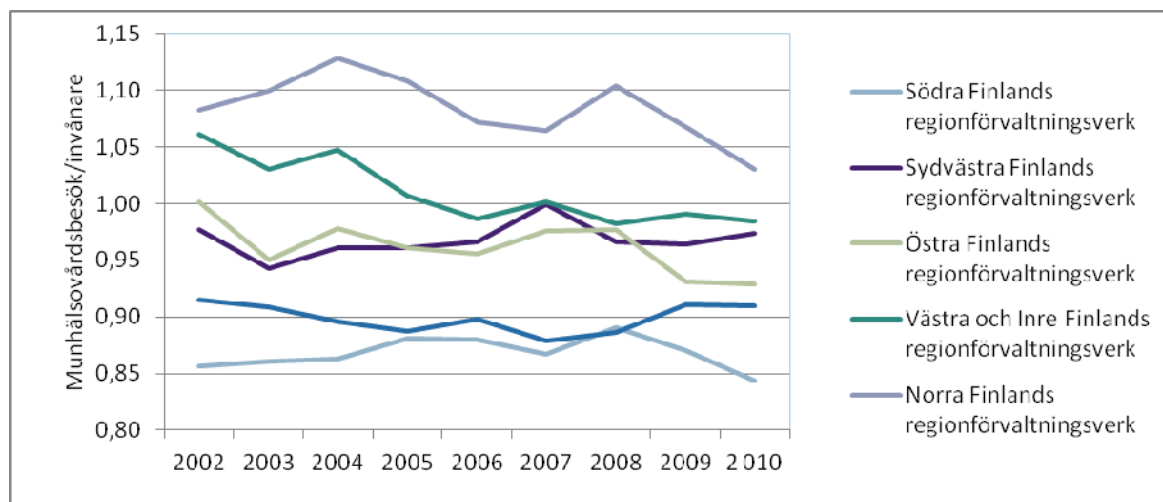
Jämfört med år 2009 var antalet munhälsovårdsbesök vid hälsovårdscentralerna så gott som oförändrat inom samtliga regionförvaltningsverks² verksamhetsområden. I förhållande till befolkningen utnyttjades hälsovårdscentralernas munhälsovårdstjänster mest inom Norra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde och minst inom Södra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde. I åldersgruppen 0–17 år var antalet besök störst inom Sydvästra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde, där besöken sammanlagt har ökat något jämfört med år 2009. (Tabell 5.)

Tabell 5. Munhälsovårdsbesök vid hälsovårdscentralerna enligt regionförvaltningsverkens verksamhetsområden åren 2009 och 2010

Regionförvaltningsverk	Besök sammanlagt			Besök/1 000 invånare		
	0–17-åringar 2010	Sammanlagt 2010	Sammanlagt 2009	0–17-åringar 2010	Sammanlagt 2010	Förändring (%) 2009–2010
Södra Finland	744 627	1 876 557	1 922 739	1 666	844	-3,1
Sydvästra Finland	277 002	673 856	665 737	2 088	973	0,9
Östra Finland	194 425	528 186	530 513	1 849	929	-0,2
Västra och Inre Finland	489 030	1 182 536	1 185 347	1 989	984	-0,7
Norra Finland	215 669	491 429	506 940	1 917	1 030	-3,5
Lapland	68 064	166 965	167 284	1 924	910	0,0
Hela landet	1 988 817	4 919 529	4 978 560	1 834	915	-1,6

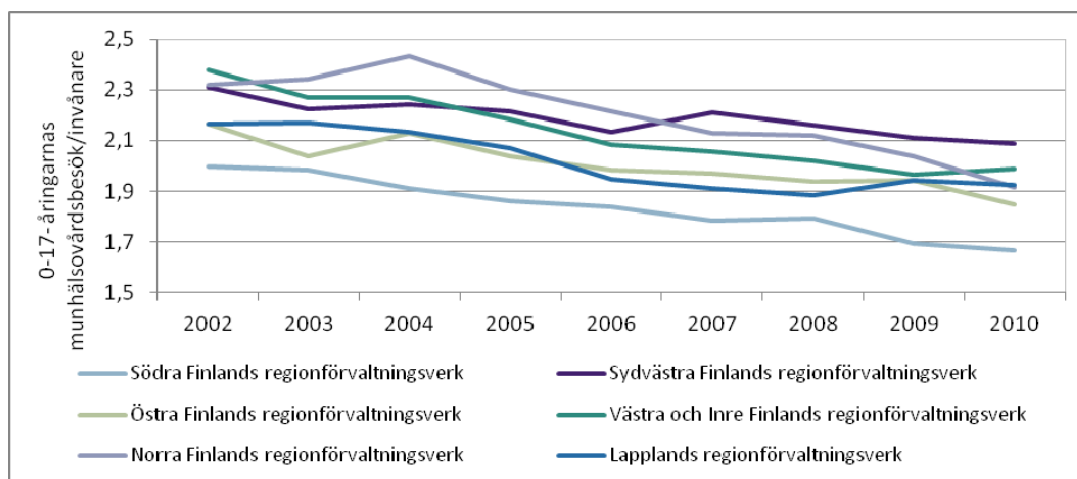
Under åren 2002–2010 var antalet munhälsovårdsbesök vid hälsovårdscentralerna per invånare störst inom Norra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde och minst inom Södra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde. Endast inom Norra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde gjordes fler än ett besök per invånare. (Diagram 8.)

Diagram 8. Munhälsovårdsbesök vid hälsovårdscentralerna per invånare enligt regionförvaltningsverkens² verksamhetsområden åren 2002–2010

Alltsedan år 2002 har antalet munhälsovårdsbesök vid hälsovårdscentralerna per invånare bland 0–17-åringarna minskat inom samtliga regionförvaltningsverks verksamhetsområden. Det minsta antalet besök registrerades inom Södra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde (1,7) och det största antalet inom Sydvästra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde (2,1) (diagram 9).

Diagram 9. Munhälsovårdsbesök vid hälsovårdscentralerna per invånare bland 0–17-åringarna enligt regionförvaltningsverkens verksamhetsområden åren 2002–2010

Kvantitativt sett registrerades flest tandläkarbesök vid hälsovårdscentralerna inom Södra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde, dvs. drygt 1,4 miljoner besök. I förhållande till befolkningen var antalet tandläkarbesök inom samtliga åldersgrupper störst inom Norra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde och minst inom Södra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde. (Tabell 6.)

Tabell 6. Tandläkarbesök vid hälsovårdscentralerna enligt regionförvaltningsverkens verksamhetsområden åren 2009–2010

Regionförvaltningsverk	Besök			Besök/1 000 invånare		
	0–17-åringar 2010	Sammanlagt 2010	Sammanlagt 2009	0–17-åringar 2010	Sammanlagt 2010	Förändring (%) 2009–2010
Södra Finland	498 053	1 418 078	1 470 013	1 114	637	-4,2
Sydvästra Finland	187 623	508 002	500 014	1 414	734	1,3
Östra Finland	121 738	391 898	402 122	1 158	689	-2,3
	334 533	903 519	916 461	1 360	752	-1,9
Västra och Inre Finland						
Norra Finland	160 821	406 832	413 366	1 429	853	-2,1
Lappland	50 045	136 867	136 418	1 415	746	0,5
Hela landet	1 352 813	3 765 196	3 838 394	1 248	700	-2,3

Jämfört med år 2009 minskade antalet besök hos munhygienister och tandskötare under statistikåret klart inom Norra Finlands samt Västra och Inre Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområden, samtidigt som antalet ökade i hela landet. Besöken hos munhygienister och tandskötare per tusen invånare ökade mest inom Östra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde, där också flest besök registrerades per tusen invånare. I förhållande till

befolkningen noterades minst besök hos munhygienister och tandskötare inom Norra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde. (Tabell 7.)

Tabell 7. Besök hos munhygienister och tandskötare vid hälsovårdscentralerna enligt regionförvaltningsverkens² verksamhetsområden åren 2009–2010

Regionförvaltningsverk	Sammanlagt			Besök/1 000 invånare		
	0–17- åringar 2010	Sammanlagt 2010	Sammanlagt 2009	0–17- åringar 2010	Sammanlagt 2010	Förändring (%) 2009–2010
Södra Finlands regionförvaltningsverk	246 574	458 479	452 726	552	206	0,6
Sydvästra Finlands regionförvaltningsverk	89 379	165 854	165 723	674	240	-0,2
Östra Finlands regionförvaltningsverk	72 687	136 288	128 391	691	240	6,4
Västra och Inre Finlands regionförvaltningsverk	154 497	279 017	268 886	628	232	3,3
Norra Finlands regionförvaltningsverk	54 848	84 597	93 574	487	177	-10,0
Lapplands regionförvaltningsverk	18 019	30 098	30 866	509	164	-2,4
	636					
Hela landet	004	1 154 333	1 140 166	587	215	0,8

I snitt bestod 23,5 procent av alla munhälsovårdsbesök av besök hos munhygienist eller tandskötare. I hela landet noterades flest besök hos munhygienister och tandskötare bland 0–17-åringarna och minst besök bland dem som fyllt 56 år. Sammanlagt var andelen besök hos munhygienister och tandskötare av alla munhälsovårdsbesök minst inom Norra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde (17,2 %), där denna andel minskade ytterligare jämfört med år 2009. Flest besök hos munhygienister och tandskötare i samtliga åldersgrupper registrerades inom Östra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsområde. (Tabell 7.)

Tabell 7. Den procentuella andelen besök hos munhygienist och tandskötare i förhållande till alla munhälsovårdsbesök vid hälsovårdscentralerna enligt regionförvaltningsverkens verksamhetsområden åren 2009–2010

Regionförvaltningsverk	2010				2009
	0–17- åringar	18–55- åringar	Klienter som fyllt 56 år	Sammanlagt	Sammanlagt
Södra Finlands regionförvaltningsverk	13,1	7,3	4,0	24,4	23,5
Sydvästra Finlands regionförvaltningsverk	13,3	6,9	4,4	24,6	24,9
Östra Finlands regionförvaltningsverk	13,8	7,5	4,6	25,8	24,2
Västra och Inre Finlands regionförvaltningsverk	13,1	6,7	3,8	23,6	22,7
Norra Finlands regionförvaltningsverk	11,2	4,2	1,9	17,2	18,5
Lapplands regionförvaltningsverk	10,8	4,8	2,4	18,0	18,5
Hela landet	12,9	6,7	3,8	23,5	22,9

Begrepp och definitioner

Munhälsovårdsbesök = Besök hos tandläkare, munhygienist eller tandskötare. Munhälsovårdsbesöken redovisas enligt åldersgrupperna 0–17 år, 18–55 år samt 56 år och äldre utifrån klientens ålder vid varje enskilt besök.

Klient = person som utnyttjat tjänster inom munhälsovården

Munhygienist = för yrkeskategorierna tandhygienist och munhygienist används den enhetliga benämningen munhygienist.

Suun terveydenhuolto terveyskeskuksissa 2010

Laatuseloste

Tilastotietojen relevanssi

Suun terveydenhuolto terveyskeskuksissa -tilasto perustuu verkkokyselyyn, johon terveyskeskukset vastaavat tilastovuotta seuraavan vuoden keväänä. Tilasto sisältää tietoja terveyskeskusten suun terveydenhuollon käyntien ja asiakkaiden lukumäärästä vuosina 2002–2010. Suun terveydenhuollon käynnit esitetään jaoteltuna hammaslääkäri-, suuhygienisti- ja hammashoitajakäynteihin. Suun terveydenhuollon käyntien ja asiakkaiden lukumäärä ilmoitetaan ikäryhmittäin.

Kuntakohtaiset tiedot julkaistaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivuilla ([Tietokantaraportit - THL](#)) tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANetissä ([Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet - etusivu](#)). Kuntien terveyskeskukset ilmoittavat käynnit jaoteltuna oman kunnan asukkaiden käynteihin ja ulkokuntalaisten käynteihin. Kuntayhtymien terveyskeskukset ilmoittavat jokaisen jäsenkunnan asukkaiden käynnit erikseen sekä ulkokuntalaisten käynnit yhteensä.

Tilastoraportissa esitetään lukumäärätietoja terveyskeskusten suun terveydenhuollon käynneistä aluehallintovirastojen toimialueittain ja koko maan tasolla. Käyntimääriä tarkastellaan kokonaisluvuina ja suhteutettuna tuhatta asukasta tai suun terveydenhuollon asiakasta kohti, myös vuosittaisia muutoksia kuvataan.

Raportti on tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilöille, hallintoviranomaisille, suunnittelijoille, tutkijoille ja kaikille niille, joilla on tarve saada nopeasti mahdollisimman ajantasaista tietoa terveyskeskusten suun terveydenhuoltokäyntien lukumäärästä Suomessa.

Tilastoraportin tekstiosassa on kuvattu keskeiset käytetyt käsitteet ja määritelmät.

Tietojen keruu perustuu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta (668/2008) annettuun lakiin ja lakiin sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tilastotoimesta (409/2001).

Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Terveyskeskusten suun terveydenhuollon käynti- ja asiakastiedot on kerätty kaikista Suomen terveyskeskuksista lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Tilaston perusjoukko muodostuu kaikista henkilöistä, jotka ovat käyneet terveyskeskuksen vastaanotolla vuoden aikana.

Tiedonkeruu toteutetaan kerran vuodessa sähköisillä tiedonkeruulomakkeilla. Lomakkeiden tiedot tarkistetaan ja tallennetaan sähköiseen tietokantaan. Tilaston kattavuudessa pyritään aina sataan prosenttiin.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tiedot perustuvat tiedonantajien sähköisen kyselyn vastauksiin. THL:ssa tietoja verrataan edellisen vuoden vastaaviin lukuihin. Jos tilastovuoden vastaukset poikkeavat paljon edellisen tilastovuoden vastauksista, niin vastausten oikeellisuus tarkistetaan terveyskeskuksista. Tiedoista löytyneet mahdolliset virheet korjataan lopulliseen tilastoon.

Aikasarjojen vertailtavuutta heikentävät palvelurakenteen muutokset ja kesken vuotta tapahtuneet potilastietojärjestelmien vaihdokset. Potilastietojärjestelmien vaihdot aiheuttavat epätasaisuutta etenkin asiakasmääriin.

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Suun terveydenhuolto terveyskeskuksissa on THL:n kerran vuodessa tuottama tilastoraportti, joka ilmestyy tilastovuotta seuraavan vuoden lokakuussa.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tilastoraportti lähetetään terveyskeskusten johtaville hammaslääkäreille ja julkaistaan THL:n verkkosivuilla. Lisäksi tietoja voi tarkastella verkossa Sotkanet tilastosivuilla tai tietokantaraporteissa.

Tilastojen vertailukelpoisuus

Terveyskeskusten tilastotiedot kerättiin ensimmäisen kerran vuodelta 1972 silloin voimaan astuneen kansanterveyslain perusteella. Tilastotiedot kerättiin terveyskeskuksittain vuoteen 1993 asti, jonka jälkeen tiedot alettiin kerätä kunnittain. Lääkintöhallitus vastasi tiedonkeruusta vuoteen 1983 saakka, vuosina 1984–1992 tiedonkeruuvastuu oli Sosiaali- ja terveysministeriöllä.

Kuntakohtaisen tiedonkeruun alettua vuonna 1993 terveyskeskukset toimittivat tilastotiedot paperimuodossa Kuntaliittoon, joka vastasi tilastojen keräämisestä ja raportoinnista. Vuoden 2002 tiedoista alkaen tiedonkeruuvastuu on ollut Stakesilla ja tiedot on kerätty sähköisen tiedonkeruulomakkeen kautta. Samanaikaisesti on toteutettu avohoidon tilastoinnin uudistusta kohti sähköistä yksilötasoisista tietojen tallennusta, -siirtoa ja myös monimuotoisempia raportointeja. Stakesin ja Kansanterveyslaitoksen yhdistyttyä vuoden 2009 alusta tiedonkeruu siirtyi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vastuulle.

Suun terveydenhuollon tilastoinnissa on tiedonkeruun sisältöä ja ohjeistusta muutettu jonkin verran vuosina 2002 ja 2003, johtuen mm. seuraavista lakimuutoksista:

Eduskunnan 4.12.2000 hyväksymien sairausvakuutuslain (1202/2000) ja kansanterveyslain (1219/2000) muutosten perusteella koko väestö tuli julkisen vallan tukeman hammashoidon piiriin. Kunta tai kuntayhtymä saattoi kuitenkin toteuttaa hammashoidon laajennuksen porrastetusti seuraavasti:

1.4.2001 lukien hoito tuli järjestää kaikille vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneille,

1.1.2002 lukien hoito tuli järjestää kaikille vuonna 1946 ja sen jälkeen syntyneille,

1.12.2002 lukien hoito tuli järjestää ilman ikärajoja.

Lisäksi vuonna 2001 muutettiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:ä siten, että terveyskeskuslääkärin vastaanotokäynnit ja suun terveydenhuolto säädettiin maksuttomiksi alle 18-vuotiaille vuodesta 2002 lähtien. Aikaisemmin suun terveydenhuolto oli ollut maksutonta alle 19-vuotiaille.

Tietosisältömuutoksista konsultoitiin asiantuntijoita ja tiedonkeruun ja tilastoinnin muutokset toteutettiin siten, että aikasarjoittainen tietojentarkastelu säilyi edelleen mahdollisena (ikäryhmittäiset tiedot sisällytettiin edelleen tilastointiin ikärajoitteiden poistuttua suun terveydenhuollon järjestämistä vastaavasti).

Vuoden 2011 alussa on käynnistynyt perusterveydenhuollon avohoidon henkilötasoinen reaaliaikainen sähköinen tiedonkeruu. Tiedonkeruun määritykset löytyvät AvoHilmo 2011 oppaasta. Sähköisen tiedonkeruun kattavuuden ja laadun varmistuttua suun terveydenhuollon kyselypohjainen tiedonkeruu lopetetaan.

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastoraportti sisältää koko maan kattavasti tiedot terveyskeskusten suun terveydenhuollon käynneistä.

Munhälsovården vid hälsovårdscentralerna 2010

Kvalitetsbeskrivning

Statistikuppgifternas relevans

Statistiken om munhälsovården vid hälsovårdscentralerna grundar sig på en webbenkät som hälsovårdscentralerna besvarar under den vår som följer på statistikåret. Statistiken innehåller uppgifter om antalet besök och klienter inom munhälsovården vid hälsovårdscentralerna åren 2002–2010. Munhälsovårdsbesöken indelas i besök hos tandläkare, munhygienist och tandskötare. Antalet besök och klienter inom munhälsovården anges per åldersgrupp.

De kommunvisa uppgifterna publiceras på Institutet för hälsa och välfärds webbplats ([Tietokantaraportit - THL](#)) och i statistik- och indikatorbanken SOTKANet ([Statistik- och indikatorbanken SOTKANet – förstasidan](#)). Kommunernas hälsovårdscentraler rapporterar antalet besök indelat efter besök som gjorts av de egna kommuninvånarna och besök som gjorts av personer som inte har sin hemvist i kommunen. Samkommunernas hälsovårdscentraler rapporterar antalet besök för varje enskild medlemskommun och det totala antalet besök som gjorts av personer som inte har sin hemvist i kommunen.

I statistikrapporten redovisas antalet besök inom munhälsovården vid hälsovårdscentralerna enligt regionförvaltningsverkens verksamhetsområden och på riksomfattande nivå. Antalet besök granskas i hela tal och per 1 000 invånare eller per munhälsovårdsklient. Även årliga förändringar beskrivs.

Rapporten riktar sig till hälso- och sjukvårdspersonal, förvaltningsmyndigheter, planerare, forskare och alla andra som snabbt behöver så aktuella uppgifter som möjligt om antalet munhälsovårdsbesök på hälsovårdscentralerna i Finland.

I textdelen av statistikrapporten förklaras de viktigaste begreppen och definitionerna.

Datainsamlingen bygger på lagen om Institutet för hälsa och välfärd (668/2008) samt lagen om statistikväsendet vid forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (409/2001).

Metodbeskrivning för den statistiska forskningen

Uppgifter om besök och klienter inom munhälsovården vid hälsovårdscentralerna samlas in från alla hälsovårdscentraler i Finland med undantag av Åland. Populationen i statistiken utgörs av alla personer som har besökt hälsovårdscentralernas mottagningar under årets lopp.

Datainsamlingen sker en gång per år med hjälp av elektroniska formulär. Uppgifterna i formulären kontrolleras och lagras därefter i en elektronisk databas. Strävan är alltid att statistiken ska ha en täckningsgrad om hundra procent.

Uppgifternas riktighet och exakthet

Uppgifterna grundar sig på de svar som uppgiftslämnarna gett i den elektroniska enkäten. Vid THL jämförs uppgifterna med motsvarande uppgifter från föregående år. Om svaren avviker mycket från föregående år kontrolleras deras riktighet med hälsovårdscentralerna. Eventuella fel som hittas i uppgifterna korrigeras i den slutgiltiga statistiken.

Tidsseriernas jämförbarhet undergrävs av förändringar i servicestrukturen och byten av patientdatasystem som genomförs mitt under året. Byten av patientdatasystem kan ge inexakta uppgifter särskilt om antalet klienter.

Uppgifternas aktualitet och rättidighet i publikationerna

Statistikrapporten om munhälsovården vid hälsovårdscentralerna sammanställs av THL en gång per år och ges ut i oktober under det år som följer på statistikåret.

Tillgång till uppgifterna och deras transparens/tydlighet

Statistikrapporten skickas till hälsovårdscentralernas ledande tandläkare och publiceras på THL:s webbplats. Därtill kan uppgifterna studeras på webben på Sotkanets statistiksidor och i databasrapporter.

Statistikens jämförbarhet

Statistikuppgifter om hälsovårdscentralerna samlades in för första gången år 1972, när folkhälso-lagen trädde i kraft. Uppgifterna insamlades per hälsovårdscentral fram till år 1993, varefter man började samla in dem kommunvis. Medicinalstyrelsen ansvarade för datainsamlingen fram till år 1983, och under åren 1984–1992 låg ansvaret på Social- och hälsovårdsministeriet.

När uppgifterna började samlas in kommunvis år 1993 lämnade hälsovårdscentralerna in uppgifterna i pappersform till Kommunförbundet, som ansvarade för sammanställandet och rapporteringen av statistiken. Från och med år 2002 har Stakes ansvarat för datainsamlingen, och uppgifterna har samlats in med hjälp av ett elektroniskt formulär. Samtidigt har en reform av statistikföringen inom öppenvården genomförts med målet att skapa en mångsidigare rapportering av individbase-rade uppgifter samt metoder för elektronisk lagring och överföring av uppgifterna. I och med sam-manslagningen av Stakes och Folkhälsoinstitutet i början av år 2009 är det numera Institutet för hälsa och välfärd (THL) som ansvarar för insamlingen av uppgifter.

Insamlingen av statistikuppgifter om munhälsovården ändrades i viss utsträckning i fråga om inne-håll och anvisningar åren 2002 och 2003 på grund av bland annat följande lagändringar:

I och med ändringarna i sjukförsäkringslagen (1202/2000) och folkhälsolagen (1219/2000), som riksdagen antog den 4 december 2000, kom den offentliga tandvården att omfatta hela befolkning-en. Kommunen eller samkommunen kunde emellertid genomföra utvidgningen av tandvården stegvis enligt följande:

Från och med 1.4.2001 skulle tandvård tillhandahållas alla som var födda år 1956 eller senare.

Från och med 1.1.2002 skulle tandvård tillhandahållas alla som var födda år 1946 eller senare.

Från och med 1.12.2002 skulle tandvård tillhandahållas utan åldersgränser.

År 2001 ändrades dessutom 5 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården på så sätt att besök på en hälsocentralläkarens mottagning och munhälsovård som ges av en hälsocentrallä-kare är gratis för alla under 18 år från och med 2002. Tidigare var munhälsovården gratis för alla under 19 år.

I fråga om ändringar i datainnehållet konsulterades experter. Ändringarna i datainsamlingen och statistikföringen genomfördes på så sätt att det fortfarande är möjligt att granska uppgifterna som tidsserier. Med andra ord omfattar statistiken fortfarande uppgifter efter åldersgrupp, trots att skyl-digheten att anordna munhälsovård inte längre innefattar några åldersgränser.

I början av år 2011 började uppgifter insamlas elektroniskt i realtid om varje klient inom öppenvår-den i primärvården. Datainsamlingen beskrivs i handboken AvoHilmo 2011. Så fort den elektro-niska datainsamlingens täckningsgrad och kvalitet har säkerställts kommer den enkätbaserade datainsamlingen för munhälsovården att upphöra.

Tydlighet och enhetlighet/överensstämmelse

Statistikrapporten innehåller uppgifter från hela landet om munhälsovårdsbesöken på hälsovårds-centralerna.